

Regionsudvalgets udtalelse om »Fremtiden for programmet — Europæisk kulturhovedstad«

(2012/C 113/05)

REGIONSUDVALGET

- erkender, at kulturhovedstadsprojektet er et værdifuldt initiativ, der fremhæver rigdommen, mangfoldigheden og de fælles træk ved de europæiske kulturer. Programmet har på en særlig måde i en periode, hvor EU er vokset hurtigt, bidraget til at skabe en europæisk identitet;
- påpeger, at titlens voksende prestige også har givet kulturen en væsentlig plads på medlemsstaternes, regionernes og byernes politiske dagsorden;
- understreger, at begrebet interkulturel dialog kombineret med social og territorial samhørighed kan medvirke til at bibringe privatlivet, det sociale liv og samfundslivet grundlæggende værdier som f.eks. solidaritet, ansvarlighed, tolerance og respekt. Det kan også fremme evnen hos individer og grupper med forskellig kulturel baggrund til at kommunikere med hinanden og leve sammen i solidaritet;
- konstaterer, at byer, der har fået tildelt titlen Europæisk kulturhovedstad, har set en væsentlig styrkelse af deres kulturelle sektor og en vedvarende stigning i deltagelsen i kulturelle aktiviteter især blandt unge mennesker;
- understreger, at kulturhovedstadsprojektet skal være en proces, hvor et lokalt publikum stimuleres gennem uddannelsesprogrammer, aktiv medinddragelse og orientering om lokale og europæiske spørgsmål.

Ordfører Anton ROMBOUTS (NL/PPE), borgmester i 's-Hertogenbosch

I. POLITISKE ANBEFALINGER

REGIONSUDVALGET

Generel baggrund

1. konstaterer med tilfredshed, at Kommissionen arbejder på en ny retlig ramme om arrangementet Europæiske kulturhovedstad, og har i den forbindelse afholdt en online høring og en offentlig debat i 2010-2011. Det gentager sit tilsagn om at bidrage til overvejelserne som nævnt i udtalelsen om *Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om ændring af afgørelse 1419/1999/EF om en fællesskabsaktion vedrørende "Den Europæiske Kulturhovedstad" 2005-2019* ⁽¹⁾;

2. understreger betydningen af, at kulturhovedstadsprogrammet videreføres efter 2019;

3. erkender, at kulturhovedstadsprojektet er et værdifuldt initiativ, der fremhæver rigdommen, mangfoldigheden og de fælles træk ved de europæiske kulturer. Programmet har på en særlig måde i en periode, hvor EU kulturelt set er vokset hurtigt, bidraget til at skabe en europæisk identitet;

4. påpeger, at titlens voksende prestige også har givet kulturen en væsentlig plads på medlemsstaternes, regionernes og byernes politiske dagsorden. Endvidere er forskning og investering i kultur et væsentligt middel til at sikre velstand og social samhørighed i byer og regioner samt på nationalt og europæisk plan;

5. overvejer, at tilbud til unge om at deltage i forskellige kulturelle begivenheder udvider deres horisont og hjælper dem med at overvinde deres fordomme og frygt for det fremmede og ukendte og bidrager dermed til den multikulturelle dialog;

6. understreger, at begrebet interkulturel dialog kombineret med social og territorial samhørighed kan medvirke til at bibringe privatlivet, det sociale liv og samfundslivet grundlæggende værdier som f.eks. solidaritet, ansvarlighed, tolerance, respekt, stræben efter social fremgang og forståelse for social og kulturel mangfoldighed. Det kan også fremme evnen hos individer og grupper med forskellig kulturel baggrund til at kommunikere med hinanden og leve sammen i solidaritet ⁽²⁾;

7. erkender, at kulturhovedstadsinitiativet har haft vidtrækkende økonomiske, sociale og kulturelle konsekvenser. Titlen er et stærkt incitament til den kreative sektor, som spiller en vigtig økonomisk rolle i Europa i sin egen ret og virker som en økonomisk drivkraft for andre sektorer;

8. konstaterer, at byer, der har fået tildelt titlen Europæisk kulturhovedstad, har set en væsentlig styrkelse af deres kulturelle sektor og en vedvarende stigning i deltagelsen i kulturelle aktiviteter især blandt unge mennesker;

9. understreger, at de lokale og regionale myndigheder har den bedste forståelse af de realiteter og omstændigheder, (fremtidige) europæiske kulturhovedstæder står over for, og er i den bedste position til at medvirke til under fuld hensyntagen til nærhedsprincippet at udforme og gennemføre kulturhovedstadsprojektet. I de fleste medlemsstater har de lokale og regionale myndigheder endvidere det direkte ansvar for, at kulturelle begivenheder organiseres og gennemføres godt, og sidder derfor inde med et væld af viden og erfaring, som kan være med til at finde innovative og kreative tilgange.

Anbefalinger

A. Fortsættelse og intensivering af kulturhovedstadsprogrammet

REGIONSUDVALGET

10. er enig i Kommissionens konklusion om, at titlen som kulturhovedstad fortsat har høj værdi, skaber omfattende kulturelle programmer og har en betydelig effekt ⁽³⁾; Udvalget opfordrer derfor til, at man viderefører initiativet, som fortsat bør fremme borgerdeltagelse og langsigtet udvikling; Det bemærker, at kulturhovedstadsprogrammet efter 2019 bør have en afbalanceret tilgang til kultur, som bør støttes som et middel, der kan levere håndgribelige og kvantificerbare investeringsafkast, samt på grund dens iboende værdi;

11. mener, at kulturhovedstadsprojektet kan bidrage til opbygningen af fremtidens Europa. Tendenser som nationalisme, individualisme og forbrugerisme samt en smuldrende samfundsmæssig infrastruktur kræver alle opmærksomhed. Globalisering, øget mobilitet og åbne grænser udvider vores syn på verden. Europæerne er også "verdensborgere", men samtidig er der behov for at beskytte og bevare folks egne, lokale kulturer. Europa bør kunne lade lokal kultur blomstre samtidig med, at en inklusiv europæisk identitet er under udvikling. Industriel, social og miljømæssig innovation er afgørende for at styrke Europas konkurrenceevne, hvilket vil bidrage til at styrke den territoriale samhørighed;

12. konstaterer, at kulturhovedstadsprojektet skal basere sig på den lokale og regionale kulturscene, hvorfor det er afgørende, at borgere og alle de offentlige og private aktører, der er aktive i området, inddrages i projektets forskellige faser, og understreger, at kulturhovedstadsprojektet skal være en proces,

⁽¹⁾ CdR 393/2003 fin.

⁽²⁾ CdR 251/2008 fin.

⁽³⁾ Efterfølgende evaluering af aktionen vedrørende den europæiske kulturhovedstad i 2010 (Essen og Ruhrområdet, Pécs, Istanbul) COM(2011) 921 final

hvor et lokalt publikum stimuleres gennem uddannelsesprogrammer, aktiv medinddragelse og orientering om lokale og europæiske spørgsmål. De europæiske kulturhovedstæder bør i højere grad inddrages i de tiltag og initiativer, som gennemføres af EU med henblik på at sætte gang i nuværende eller fremtidige kulturprogrammer. Der bør desuden gradvist skabes mulighed for, at disse programmer gennemføres i selvsamme kulturhovedstæder;

13. erkender, at kulturhovedstadsinitiativet har været et effektivt middel til at stimulere integration og interkulturel dialog, og konstaterer, at mange af de tidligere kulturhovedstadsbegivenheder har været afholdt i byer, hvor den sociale samhørighed og integrationen er truet. Adgang til kultur er en central nøgle til øget ansvar og medborgerskab, personlig og kollektiv velfærd, social mobilitet, solidaritet osv. Med dette in mente skal borgerne og civilsamfundet være i centrum for kulturhovedstadsprogrammet;

14. er fortsat af den overbevisning, at kultursektoren yder et vigtigt bidrag til gennemførelsen af målene i Europa 2020-strategien. Det gør opmærksom på de vældige muligheder for økonomisk udvikling, som kulturturisme indebærer for mange regioner. Det advarer imidlertid mod alt for ensidigt at betone kulturens økonomiske betydning. Lige så vigtig er kulturens betydning for etableringen af et godt og dynamisk miljø – som er en forudsætning for udvikling (⁴);

15. støtter ideen om, at kulturhovedstadsinstrumentet skal fortsætte efter 2019, og foreslår, at det bør udvides, så det kan fokusere mere på en søgen efter og opdagelse af europæernes mangesidede kulturelle identitet/identiteter. Med henblik herpå skal programmet være mere åbent over for andre, ikke-europæiske kulturer og partnere for at fremhæve europæiske kulturers værdi og rigdom endnu mere effektivt.

B. Multikulturelt miljø

REGIONSUDVALGET

16. konstaterer, at kulturhovedstadsinitiativet i de sidste 25 år har udviklet sig fra en sommerfestival til et helt års kulturelle begivenheder med vigtige elementer af kulturel, social og økonomisk udvikling. Visse byer har endog udvidet varigheden til en række år før og efter begivenheden. Denne fremgangsmåde har vist sig særdeles velegnet til at tilskynde den lokale befolkning til at deltage i selve kulturhovedstadsåret ved at stimulere den kulturelle udvikling og en aktiv deltagelse samt til at skabe international opmærksomhed og internationalt samarbejde;

17. gentager, at den flerårige strategi har vist sig at være en succes, da den bidrager til at konsolidere de opnåede gevinster i byen og regionen tillige med de nye (europæiske) netværk, der er opstået i forbindelse med titlen som kulturhovedstad. Den er

også med til at sikre, især i disse økonomisk vanskelige tider, at investering i kultur forbliver på den politiske dagsorden i længere tid. Det nuværende "by og borgere"-kriterium kræver, at begivenheden skal være bæredygtig og en integreret del af en langsigtet kulturel og social udvikling. Størsteparten af de europæiske kulturhovedstæder koncentrerer sig ikke desto mindre stadig om kulturelle festligheder i løbet af året. Et mere struktureret samarbejde mellem de nuværende, tidligere og kommende europæiske kulturhovedstæder kan yde et positivt bidrag hertil;

18. bekræfter sin opfattelse, at byerne skal bruge begivenheden som en del af en langsigtet udviklingsstrategi med henblik på at fremme mere bæredygtige tilgange til kulturel udvikling og øge effekten og arven efter kulturhovedstadstitlen som nævnt i udtalelsen om *Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om en fællesskabsaktion vedrørende "Den Europæiske Kulturhovedstad" 2007-2019*. For at udvikle sådanne langsigtede strategier og derigennem tackle de nye udfordringer på lokalt og regionalt niveau er det nødvendigt i konsensus at udforme og udvikle mellem- og langsigtede kulturpolitikker, hvilket udelukkende kan lade sig gøre, hvis der er en klar institutionel vilje hertil, og hvis både arbejdsmarkedets parter, de offentlige og de private aktører deltager fuldt ud heri;

19. erkender, at titlen som europæisk kulturhovedstad gives for et bestemt år, og påpeger vigtigheden af at lade aktiviteterne indgå i en flerårig kontekst samt at lade dem indgå i en langsigtet politik for kulturel, økonomisk og social udvikling samt fysisk planlægning;

20. understreger, at medlemsstaterne bør vie det europæiske kulturhovedstadsprojekt den nødvendige opmærksomhed, navnlig hvad angår mulighederne for at videreføre projektet. Den berørte medlemsstat bør efter bedste evne støtte de enkelte kulturhovedstadsprojekter, og disse bør integreres i medlemsstatens politik og langsigtede strategi.

C. Øget inddragelse af den omkringliggende region

REGIONSUDVALGET

21. erkender også, at kulturhovedstadsprojektet har udviklet sig med hensyn til de typer af byer og regioner, der er involveret. I en første fase var det generelt landets hovedstad eller andre større byer, som medlemsstaterne udpegede. Med tiden er titlen i stigende grad blevet tildelt mindre byer ("sekundære byer" eller regionale kulturcentre). Den ansøgende bys stadig mindre størrelse gjorde det i højere grad nødvendigt, at den omkringliggende region var involveret. Byer er mødesteder; de er centre for handel, industri, uddannelse eller offentlig administration og er centralt placeret i regionen. De afspejler regionens karakter. Med inddragelsen af den regionale dimension i kulturhovedstadsprogrammet efter 2007 erkendte man denne udvikling. Regionsudvalget understreger derfor merværdien af at tilskynde til en regional tilgang til kulturbytitlen; herunder, at

(⁴) CdR 172/2007 fin.

man bør overveje en udpegelse på regionalt plan med regionen som det primære kulturelle fokus og en placering af ansvaret hos regionens største by;

22. understreger, at de ansøgende byer i fremtiden skal tilskyndes til i endnu højere grad at inddrage den omkringliggende region – eller sågar euroregion i tilfælde af grænsebyer – i kulturhovedstadsprogrammet gennem indgåelse af partnerskabsaftaler, som sikrer gennemførelsen af det fælles arbejde i alle faser af initiativet. Udvalget erkender betydningen af et stramt styringssystem, der sikrer, at det politiske og økonomiske engagement er bæredygtigt. Stærk tværpolitisk støtte herunder budgetgaranti, kunstnerisk uafhængighed og inddragelse af borgerne skal være nøglefaktorer i styringssystemet;

23. påpeger den afgørende betydning af netværk og kreative byer i forbindelse med et åbent, innovativt økosystem i moderne økonomier, hvor byer, regioner, universiteter/forskningsinstitutioner og erhvervslivet i voksende grad samarbejder om strategiske spørgsmål for at opnå stordriftsfordele og volumen, generere videnoverførsel og koordinere infrastrukturplanlægning. Det gør sig til talsmand for, at de lokale og regionale myndigheder involveres kraftigt i udarbejdelsen af juridiske rammer og finansieringen af programmer;

24. minder om betydningen af begivenhedens europæiske dimension ⁽⁵⁾ og er enig i, at kulturhovedstadsprogrammet har til formål at fremme det europæiske samarbejde, fremhæve den europæiske kulturelle rigdom samt inddrage og mobilisere borgerne, og gentager, at øget aktiv inddragelse af naboområder vil fremme denne målsætning og sikre, at de positive virkninger føles i en (større) regional sammenhæng;

25. gentager, at Kommissionen bør være opmærksom på nye udviklingstendenser i kulturhovedstadsordningen, studere dem nøje og give dem sin støtte, og henstiller også, at Kommissionen ved udarbejdelsen af sine programmer tager behørigt hensyn til det kulturelle potentiale ved by- og regionspartnerskaber, der er så vigtige for samfundet som helhed, og medtænker ny udvikling af høj kvalitet ⁽⁶⁾.

D. Fremme deltagelse i den foreløbige udvælgelse

REGIONSUDVALGET

26. erkender, at kulturhovedstadsprojektet er et af de mest succesrige EU-programmer, da det giver værtsbyen og den omgivende region og selv kandidatbyerne en helt enestående mulighed for at tage et kulturelt, socialt og økonomisk skridt fremad og således på nogle få år realisere en forvandling, der normalt tager en generation;

27. tilskynder derfor til, at man opfordrer en bred vifte af kandidater til at deltage i udvælgelsen om kulturhovedstadstit-

len. De seneste års erfaringer viser, at blot det at ansøge om udvælgelse har positive effekter for kandidatbyerne i form af afledte økonomiske og prestigemæssige virkninger. Det at konkurrere om titlen giver også anledning til nye (internationale) netværk og et styrket samarbejde mellem partnere i en region;

28. anerkender de problemer, der er opstået for medlemsstaterne og for det europæiske jurysystem på grund af et stigende antal ansøgere, voksende udgifter til ansøgningsmaterialet samt organisatoriske spørgsmål i forbindelse med konkurrencen. Regionsudvalget anmoder Kommissionen om at se positivt på det voksende antal ansøgere og i lyset heraf tilpasse udvælgelsesproceduren efter 2019;

29. understreger, at Kommissionen, medlemsstaterne og kandidatbyerne bør arbejde snævert sammen for at gøre offentligheden i byerne og regionerne mere bevidst om titlen. Kommissionen bør fortsætte med at udvikle *branding*værdien af kulturhovedstadstitlen, medlemsstaterne skal gøre udstrakt reklame for konkurrencen på nationalt plan, og byerne har et særligt ansvar for at bruge deres direkte kontakt til borgerne til at forklare og viderebringe fordelene ved initiativet. Ja uden borgernes klare forståelse for målsætningerne med titlen som europæisk kulturhovedstad er det vanskeligt for en by at få offentlighedens støtte til sin ansøgning. Dette kan afskrække nogle potentielle kandidater fra at søge om titlen;

30. påpeger, at fastere rammebestemmelser for konkurrencen er ønskelige, og foreslår, at "konkurrencen" udformes på en sådan måde, at alle ansøgerbyer bidrager til udviklingen af kultur på europæisk, nationalt og/eller regionalt plan. Som en del af ansøgningsprocedurerne kunne de planlagte aktiviteter sigte på at vise, hvordan hver by eller region vil bidrage til de kulturpolitiske mål, og de kunne også indbefatte et tilsagn fra alle byerne om at fortsætte dette arbejde i årene op til udpegelsen som europæisk kulturhovedstad (uanset den endelige "vinder"). Klarere rammebestemmelser for konkurrencen kunne medvirke til at mindske friktionen mellem byer og regioner og hjælpe kandidaterne til at bidrage til en bredere europæisk og national dagsorden. Kort sagt vil dette stimulere en sund følelse af "samarbejde for at konkurrere";

31. opfordrer Kommissionen til at tilskynde medlemsstaterne til via deres nationale myndigheder og institutioner på alle mulige måder at støtte den by, som bliver valgt som kulturhovedstad.

E. Udvalgsprocedure

REGIONSUDVALGET

32. støtter rotationsordningen mellem medlemsstater med hensyn til tildelingen af titlen (siden 2007), idet det erkender, at dette sikrer mindre byer og medlemsstater mulighed for at få tildelt titlen på trods af budgetmæssige begrænsninger;

⁽⁵⁾ CdR 393/2003 fin.

⁽⁶⁾ CdR 172/2007 fin.

33. opfordrer Kommissionen til at overveje at genindføre muligheden for byer i tredjelande til at ansøge om titlen i kulturhovedstadsprogrammets nye lovgrundlag; erfaringerne fra Istanbul 2010 peger i denne retning ⁽⁷⁾;

34. bekræfter, at Regionsudvalgets repræsentant i juryen fortsat skal være et af dets valgte medlemmer, hvilket hidtil har været almen praksis. Udvalget erkender dog, at deltagelsen i juryen ikke er en honorær stilling, og at det indebærer en betydelig arbejdsbyrde og et stort ansvar over for de ansøgende byer. Regionsudvalget anmoder Kommissionen om at bekræfte den rolle, som udvalget spiller i overvågningsudvalget, og at dette udvalg fortsat vil have til opgave aktivt at sikre, at synergieffekterne mellem de udpegede byers kulturprogrammer udvikles i programmets forberedende fase ⁽⁸⁾. Der bør fastlægges mere objektive bedømmelseskriterier for evalueringen, som afviste ansøgerbyer kan lære af, og fremtidige ansøgere kan tage udgangspunkt i.

Bruxelles, den 15. februar 2012.

Mercedes BRESSO
*Formand for
Regionsudvalget*

⁽⁷⁾ Efterfølgende evaluering af aktionen vedrørende den europæiske kulturhovedstad i 2010 (Essen og Ruhrområdet, Pécs, Istanbul) COM(2011) 921 final.

⁽⁸⁾ CdR 251/2005 fin.